

MÂZÎDEN ÂTÎYE ZARÂFET

OSMANLI
İMPARATORLUĞU'NUN
SON DÖNEMİNDEN
CUMHURİYET'İN
İLK YILLARINA

Kadın Kıyâfetleri

17 Mart 2024'e kadar

11.00-19.00 arasında
(Pazartesi günleri hariç)

Abdülmecid Efendi Köşkü
Kuşbakışı Cad. No. 18
Üsküdar, İstanbul

Küratörler:
Hülya Bilgi
Şebnem Eryavuz
Bahattin Öztuncay

Tasarım:
Dr. Umut Durmuş

Vehbi Koç Vakfı kültür kurumlarından, Türkiye'nin ilk özel müzesi Sadberk Hanım Müzesi, Cumhuriyet'in 100. kuruluş yıl dönümünde en çarpıcı koleksiyonlarından Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi kadın kıyâfetlerini öne çıkararak özellikle kadın temalı bir sergi hazırladı. Koç Holding ve Vehbi Koç Vakfı'nın desteğiyle düzenlenen Mâzîden Âtîye Zarâfet: Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Döneminden Cumhuriyet'in İlk Yıllarına Kadın Kıyâfetleri sergisi, 19. yüzyıldan 20. yüzyılın başına uzanan zaman diliminde Osmanlı kadın giyiminde geleneksel tarzdan Batı tarzına dönüşüm sürecini ve İstanbul'da saraydan başlayarak büyük kentlere yayılan yeni modanın Cumhuriyet'in ilanı ile hız kazanmasını anlatıyor. 17 Mart 2024'e kadar ziyaret edilebilecek olan serginin nüvesini Sadberk Koç'un koleksiyonu oluşturuyor.

Üsküdar'ın tepelerinde yer alan Bağlarbaşı'nda ağaçların arasında konumlanan Abdülmecid Efendi Köşkü bugünlerde ısıtılı, renkli, hızla değişen bir toplumsal hayatın görüntüleriyle süsleniyor. Çünkü Osmanlı'dan Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar uzanan kadın ve moda âlemini, kadınların toplumda oynadığı rolü, o rolün nasıl değiştiğini yansıtan bir sergi için kapılarını aralıyor. Mâzîden Âtîye Zarâfet, Cumhuriyet'in 100. kuruluş yıl dönümünde, Türkiye'nin ilk özel müzesi Sadberk Hanım Müzesi'nin en çarpıcı koleksiyonlarından Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi kadın kıyâfetlerini öne çıkarıyor. Serginin nüvesini geleneklerine saygılı ama aynı zamanda genç Türkiye Cumhuriyeti'nin değerlerine sıkı sıkıya bağlı Sadberk Koç'un koleksiyonu oluşturuyor. Sergi mekânı olarak seçilen Abdülmecid Efendi Köşkü de eşsiz konumu ve göz alıcı mekânlarıyla ziyaretçilere unutulmaz bir deneyim sunuyor. Bu deneyime dair tüm detayları Sadberk Hanım Müzesi ekibinden dinledik.

Halife Abdülmecid Efendi'nin eşi ve Şehzade Ömer Faruk Efendi'nin annesi Şehsuvar Baş Kadınefendi'ye (1881-1945) ait gelin kıyâfeti. Brokar kumaş, dantel, yapma çiçekler, pul, metal boncuk ve çeşitli harçlarla süslü. İstanbul, 19. yüzyıl sonu (1896). Bedia Şelale Okan tarafından hibe edilmiştir. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Sadberk Hanım Müzesi Müdürü, Mâzîden Âtiye Zarâfet Sergisi Küratörü Hülya Bilgi anlatıyor...

Mâzîden Âtiye Zarâfet sergisi aracılığıyla 19. yüzyıldan 20. yüzyılın başına uzanan zaman diliminde Osmanlı kadın giyiminde geleneksel tarzdan, çağın ruhunu yakalama arzusuyla Batı tarzına dönüşüm sürecini, İstanbul'da saraydan başlayarak büyük kentlere yayılan yeni modanın Cumhuriyet'in ilanı ile nasıl hız kazandığını izliyoruz. Sizi bu serginin en başına götürmek istiyoruz. Tahmin ediyoruz kıyâfet seçim süreci çok kolay olmamıştır... Böylesine kapsamlı ve geç Osmanlı dönemi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin değerlerini buluşturan bir sergi için müzemizin koleksiyonunun yanı sıra, İnönü Vakfı Koleksiyonu, Rahmi Koç Müzesi Koleksiyonu ve Mutlu İlmen Koleksiyonu'yla iş ve güç birliği yaptık. "Cumhuriyet'in hanımefendisi" Mevhibe İnönü'ye ait kıyâfetler, kurguladığımız sergi içeriğine şüphesiz büyük değer katacaktı. Sayın Özden Toker'in ve İnönü Vakfı yönetim kurulu üyelerinin verdiği destek, Özden Hanımefendi'nin annesinin kıyâfetleri içinden seçim yapmada bizzat yer alışı ve yönlendirmeleri sergimize çok kıymetli bir katkı oldu. Mevhibe Hanım'ın yaz tatillerinde Ankara'dan İstanbul'a giderken naftalinleyip sandıklarda sakladığı giysileri bugün Pembe Köşk'te aynı özenle korunuyor. Koç ve İnönü aileleri arasındaki dostluk, Sadberk Hanım ile Mevhibe Hanım'ın sandıklarında sakladıkları elbiseleri buluşturan bu sergiye vesile oldu. Sayın Ayfer Neyzi'nin özenle muhafaza ettiği, Leyla Saz ve ailesine ait kıyâfet koleksiyonunu müzemize bağışlaması, ayrıca Leyla Saz'ın armonyumunu sergimize ödünç vermesi bu süreçte bizim için ayrı bir sevinç vesilesiydi. Rahmi Koç Müzesi Koleksiyonu'nda yer alan Mustafa Kemal Atatürk ve Latife Hanım'a ait kıyâfetlerin ve Mutlu İlmen'in geçici süre için Rahmi Koç Müzesi'nde sergilenmesine izin verdiği Latife Hanım'a ait elbisenin de bu sergide yer alması tematik içeriğin tamamlanması açısından çok önemliydi. Arı İnân ve Demir İnân'ın 2014'te Sadberk Hanım Müzesi'ne hibe ettikleri Atatürk'e ait mendiller ile Afet İnân'ın kıyâfetleri de bu özel sergide yer alıyor.

“İzmir 5/2/340 [5 Şubat 924]
Doktor Tevfik Rüşdi'ye,
Gazi M.K.” ithafı fotoğraf.

Fotoğraf: Jean Weinberg.
Ömer M. Koç Koleksiyonu.

Mustafa Kemal Atatürk'ün takım elbisesi. Paris'te faaliyet gösteren Fransız moda evi O'Rossen etiketli. Etiket el yazısıyla “Le Gazi M. Kemal Pacha” yazılıdır. Albay Halil Nuri Yurdakul tarafından muhafaza edilmiş, Prof. Dr. Yurdakul Yurdakul ve eşi Ayşe Acatay Yurdakul tarafından hibe edilmiştir. Rahmi M. Koç Müzesi Koleksiyonu.

Sergide Mustafa Kemal Atatürk'e ayrılan mekânda teşhir edilen frak, Ankara Anıtkabir Müzesi'nde korunan, Atatürk'ün giydiği orijinal frak üzerinden alınan ölçülerle Beylerbeyi Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü'nde dikildi. İki kuruma ve yöneticilerine bu değerli katkıları için çok teşekkür ederiz. Topkapı Sarayı Müzesi, Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi ve İstanbul Araştırmaları Enstitüsü de her zaman olduğu gibi görsellere ilişkin taleplerimizi geri çevirmeyerek tam destek sağladı. Aynı şekilde Beyazıt Devlet Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi Nadir ve Yazma Eserler Kütüphanesi, Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi, Kadın Eserleri Kütüphanesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı ve Salt Araştırma'nın iş birlikleri bizim için çok değerliydi.

Serginin temasına uygun olarak eser seçiminin tamamlanmasının ardından nasıl bir süreç başladı?
Eserlerin tümü ya da her biri, ipek gibi değerli ama bir o kadar da hassas kumaştan dikilmiş, metal tel işlemeli, boncuklar ve narin dantellerle süslü bu elbiselerin giyildikleri ilk günkü gibi güzel görünmelerini sağlamak gerekiyordu. Özellikle müze koleksiyonuna yeni hibe edilen ve sergi için ödünç verilen kıyâfetlerin ivedilikle elden geçirilip sergiye yetiştirilmesi için müze uzmanları ve konservatörler ortak bir incelemeyle neler yapılması gerektiğini kararlaştırdı. Eserlerin malzemeleri analiz edilip durum raporları hazırlandıktan sonra modelist, nakışçı, konservatör gibi farklı disiplinlerin uzmanlarını gerektiren bu işlemler için üç kişilik küçük ekibimiz büyük çaba harcadı. Elbiselerin hepsi yıllar boyu sandıklarda itinayla saklandığından küf, kir gibi bozulmalar yoktu. Fiziki bozulmaları ise sabır ve özenle düzelttik. Boncuk işlemler sağlamaştırıldı; ipekli kumaşlardaki parça kayıpları, dantellerdeki sökülük ve yırtıklar aynı renk ve dokudaki uygun kumaşlarla desteklenerek onarıldı. Eseri hayata döndürdükten sonra daha uzun süre o durumda kalmasını sağlamak da önemliydi. Bu nedenle ekibimiz Mevhibe İnönü'ye ait iki elbisenin manken üzerinde teşhir edilmesini eser açısından uygun bulmayarak elbisenin iki boyutlu yatay panelde sergilenmesine karar verdi ve o şekilde özenli hazırlıklar yapıldı. Yıllar içinde oluşan kat izleri ve kırışıklıklar soğuk buhar uygulamasıyla olabildiğince giderilmeye çalışıldı. Elbiseler çok farklı beden ölçülerine sahip olduğundan manken üzerinde teşhir edilirken asitsiz malzemelerden yapılmış destekler kullanılması gerekir. Her elbisenin ölçüsüne göre bu desteklerin hazırlanması, eserlerin taşınması için gerekli hazırlıkların yapılması da yine aynı ekibin sorumluluğundaydı. Sergi süresince ışık, nem, toz gibi ortam kontrolleri yapılırken eserlerin kondisyonlarının da sürekli takip edildiğini belirtmek isterim.

Müze Küratörlerinden Dr. Lale Görünür: “Müze koleksiyonunun temelini Sadberk Koç koleksiyonu oluşturuyor.”

Sadberk Hanım Müzesi bünyesinde yaklaşık 8.000 yıllık bir süreci kapsayan farklı dönemler ve farklı kültürlerden 20.000'i aşkın eser bulunuyor. Müze koleksiyonunun temelini oluşturan ilk büyük grup müzenin kurulabilmesi için Koç Ailesi tarafından bağışlanmış olan, yaklaşık 3.500 eserden oluşan Sadberk Koç'un koleksiyonudur.

Müze temelde bağışlar ve satın almalar olarak iki kanaldan eser kazanıyor. Bağışlanmak istenen eserler dikkatle incelenerek, müze koleksiyonunu geliştirecek ya da tamamlayacak nitelikte ise kabul ediliyor. Satın alınacak eserlerin de aynı şekilde koleksiyonu geliştirip tamamlayıcı olmasına dikkat ediliyor. Dikkatli bir araştırma yapılarak eser hakkında bilgi ediniliyor. Orijinalliği, tamirli olup olmaması konusunda kondisyon raporları ve fotoğrafları inceleniyor. Daha çok müze uzmanları tarafından bire bir inceleme yapılıyor. Müze olarak kazandığımız güven ve çalışmalarımızın takdir edilmesi sonucu büyük oranda eser bağışı alıyoruz. Bazen çok sayıda eser grup halinde bağışlanıyor bazen de tek olarak koleksiyona geliyor. Satın aldığımız eserleri de haktan, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na kayıtlı koleksiyonerlerden, yurt içinde ve yurt dışında yapılan müzayedelerden veya antikacıardan koleksiyona kazandırıyoruz. Her iki yolla da çok nitelikli eserler koleksiyona dahil ediliyor.

Müzemiz uluslararası düzeyde hem turistik hem de bilimsel anlamda iyi tanınan, takdir edilen gözde bir müze. Özellikle İznik seramikleri koleksiyonu, işleme ve kıyâfet koleksiyonu ile öne çıkıyor. Bu koleksiyonlar gün geçtikçe gelişmeye devam ediyor. Boğaz'da bir yalıda Anadolu uygarlığının 8.000 yılına ışık tutan küçük ama zengin bir koleksiyonu ziyaretçilere sunuyor ve büyük beğeni alıyor.

Evkaf ve Maliye Nazırı Mehmed Hasip Paşa'nın torunu Fatma Fethiye Hanım'ın (ö. 1956) gelin kıyâfeti. İpekli kumaş, tül, güpür kullanılarak dikilmiştir. İstanbul, 19. yüzyıl sonu–20. yüzyıl başı. Ali ve Akgül Şanal tarafından hibe edilmiştir. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Şair ve bestekâr Leyla Saz'ın (1850–1936) ipek taftadan dikilmiş “saray esvabı”. İstanbul, 20. yüzyıl başı. Ayfer Neyzi tarafından hibe edilmiştir. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Leyla Saz bu kıyâfetle çekilmiş fotoğrafında, hayır işlerinde çalışan kadınlara verilen Şekât Nişanı'yla görülüyor.

Saten üzerine sırma işlemeli gelin kıyâfeti. İzmir, 20. yüzyıl başı. Uşakizâde ailesinden bir hanımın gelinliği'dir. Mustafa Kemal Atatürk'ün eşi Latife Hanım'ın kardeşi Vecihe İlmen tarafından hibe edilmiştir. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Giritli Mustafa Naim Paşa'nın gelini Billur Pelver Uçar'a ait, ipekli kumaştan etek ve bluz. İstanbul, 20. yüzyıl başı. Şerife Yalçın tarafından hibe edilmiştir. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Tülgrek üzerine gümüş tel işlemeli elbise ve şalı. İstanbul, 1920'ler. Sadberk Koç Koleksiyonu'ndan intikal etmiştir. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Tekstil Konservasyon Birimi'nden Samed Ercan: "Depolamadan konservasyona çağdaş koruma ve sergileme yöntemlerine başvurduk."

Sadberk Hanım Müzesi'nde iki konservasyon departmanı koruma-onarım faaliyetlerini yürütüyor. Bu departmanlardan biri özel olarak veya bilhassa tekstil türünden eserlerin konservasyon-restorasyon çalışmalarından sorumludur. Tekstiller ağırlıklı olarak organik yapıda olduklarından ışık, nem, kirlilik gibi pek çok çevresel faktörden kötü etkilenirler ve dolayısıyla fiziksel, kimyasal ve biyolojik birçok tahribata maruz kalırlar. Tekstil konservatörleri olarak görevimiz bu tür objeleri analiz ederek uygun koruma yöntemleri kullanmak, hâlihazırdaki tahribatları pratik becerilerimizi kullanarak onarmak, depolama ve sergileme için ideal ortamı yaratmaya çalışmak, araştırma ve dokümantasyon yapmak ve bu eserleri gelecek nesillere en iyi şekilde aktarmaktır.

Yaklaşık 100 seçkin objenin yer aldığı bu sergide imparatorluğun son yıllarından Cumhuriyet'in ilk yıllarına uzanan bir kronolojide birbirinden farklı materyallerle çalışma imkânı bulduk. Sergide yer alan eserlerin kondisyonları birbirlerinden çok farklıydı. Bu eserler arasında en hassas grup ipekli dokumadan üretilmiş kıyâfetlerdi. Çok narin ve kırılgan olan bu türden tekstilleri restore etmek ve sergiye hazır hale getirmek için farklı yaklaşımlar geliştirdik. Dolayısıyla depolamadan konservasyona eserleri sergiye hazır hale getirene kadarki süreçte bazı çağdaş koruma ve sergileme yöntemlerine başvurduk. Eserlerin sergi boyunca herhangi bir olumsuz koşuldan etkilenmemesi için ideal çevre şartlarını hazırladık. Netice itibarıyla sergi boyunca eserlerin zarar görmeden güvenli ve korunaklı bir ortamda teşhir edilmesi için çalışmalarımızı tamamladık.

Koç Ailesi'nin Vehbi Koç Vakfı kültür kurumlarından Sadberk Hanım Müzesi'nin yaşatılması ve barındırdığı koleksiyonların gelecek kuşaklara aktarılması konusunda verdiği koşulsuz destek aşikâr. Koç Holding Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı'na ait yapılar arasında bulunan Abdülmecid Efendi Köşkü'nün bu sergi için tahsis edilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
Çok geniş bir arazi içinde duran köşk, hem doğal çevresiyle, yapay süs havuzuyla ve köprüleriyle hem de iç mekânlarındaki renkli, masalsı atmosferiyle günün telaşlı dünyasından uzaklaşmak için ideal bir ortam sunuyordu. İç mekânları ve cepheleri dönemin Avrupa modası uyarınca "oryantal" bir dokunuş taşıyordu. Yer yer geleneksel Osmanlı sanatından esinler taşıyan çinilerle bezenmişti; duvarları ve tavanları, Endülüs'te 14. yüzyılda inşa edilen efsanevi Elhamra Sarayı'nın üslubuyla değerlendirilmişti. Magrip tarzı sütun başlıkları, dilimli kemerler ve bütüne eşlik eden kırmızı, mavi ve yaldızlı Elhamra desenleri yaratıcı bir kompozisyon içinde harmanlanmıştı. Mâzîden Âtiye Zarâfet sergisinin hatıralarla dolu bu köşkte düzenleneceği kararlaştırılınca serginin hazırlık süreci başladı.

Köşkün sergi için hazırlanması süreci de pek çok aşamayı beraberinde getirmiştir...

Sergi müzemizin dışında başka bir mekânda gerçekleşeceğinden önce T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan izin alındı. Tekstil gibi özel hassasiyet gösterilmesi gereken eserlerin teşhir edilecek oluşu, sürece yeni bir boyut ekledi. Abdülmecid Efendi Köşkü iklimlendirilmeli, bir müze ortamına dönüştürülmeliydi. Bugün müzemizi barındıran, 1. sınıf eski eser statüsündeki Azaryan Yalısı'ndaki tecrübelerimizi buraya da taşıdık. Gerek müze ekibindeki konservatörlerimizin gerekse dışarıdan hizmet aldığımız danışmanların yönlendirmesiyle uygun koşullar sağlandı. Sergi tasarımcımız mimar Dr. Umut Durmuş biz müzecilerin eserlere gösterdiğimiz hassasiyeti önceleyerek kendisi de bir tarihi eser olan köşke aynı hassasiyetle yaklaştı, sergiyi gezecek ziyaretçilerimizin beklentilerini karşılayacak bir sergileme yöntemini planlayıp hayata geçirdi. Başka bir deyişle, eserler, köşk ve ziyaretçi üçgeninde en doğru sergileme programını buldu. Umut Durmuş, aylar süren bu süreci "köşkte bir sergi yapmak" yerine "köşkü müzeye dönüştürmek" olarak nitelendirdi.

Kadife desenli saten ferace.
İstanbul, 19. yüzyıl ortası. Sultan
Abdülmecid'in kızı Münire Sultan
(1844–1862) tarafından Leyla
Saz'ın ablası Adviye Hanım'a ihsan
edilmiştir. Ayfer Neyzi tarafından
hibe edilmiştir. Sadberk Hanım
Müzesi Koleksiyonu.

Çarliston modası şifon
elbise. Ankara, 1920-1930'lar.
Feral Eke tarafından hibe
edilmiştir. Sadberk Hanım
Müzesi Koleksiyonu.

Şeffaf cam boncuk işlemeli elbise.
İstanbul, 1920'ler. Fethi Ahmed
Paşa ailesinden bir hanıma aittir.
Rüya Nebioğlu tarafından hibe
edilmiştir. Sadberk Hanım Müzesi
Koleksiyonu.

Çarliston modası elbise. İpekli kumaş, kadife ve ipek kurdeleyle bezeli. İstanbul, 1920'ler. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Çarliston modası elbise. Vehbi Koç'un kız kardeşi Hüsnüye Aktar'a aittir. İpekli kumaş, boncuk ve kristal taşlarla işlemeli. İstanbul, 1930'lar. Hüsnüye Aktar ve Emin Aktar tarafından hibe edilmiştir. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Latife Hanım'ın (1898–1975) elbisesi. Şifon üzerine boncuk işlemeli. Mutlu İlmen tarafından ödünç verilmiştir.

Restorasyon ve Konservasyon Birimi’nden Berrin Caka: “Temel sorumluluğumuz müze koleksiyonlarımızın gelecek nesillere aktarılması.”

Kültür varlıklarımızın gelecek kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılması müzelerin en önemli görevlerinden olduğu için öncelikle müzede koruyucu önlemlerin alınmasını, daha sonra tedavi edici restorasyon çalışmalarının yapılmasını esas alıyoruz. Sadberk Hanım Müzesi Restorasyon ve Konservasyon Birimi olarak temel sorumluluğumuz müze koleksiyonunun bütünlüğünü konservasyon kurallarına uygun şartlarda koruyarak koleksiyonun gelecek nesillere güvenli bir şekilde aktarılmasına yardımcı olmak. Bunun için eserlerin korunmasına yönelik en uygun şartları sağlamaya, çevre koşullarına bağlı ve insani etkenler sonucu oluşabilecek hasarları önlemeye çalışıyoruz. Bozulmaları yavaşlatmayı amaçlayan önleyici koruma prensibi ile en doğru müdahaleyi içeren koruma yöntemlerini belirlemeye ve eserlerin periyodik takibinin yapılmasına dikkat ediyoruz.

Müze konservatörleri olarak önceliğimiz pasif konservasyon yani optimum nem, ısı, ışık değerlerinin sağlanması, haşere ile mücadele ve afet/risk yönetimiyle eserin bulunduğu ortamın koruma için uygun hale getirilmesi. Bu şartlar sağlandıktan sonra, onarıma ihtiyaç duyan eserlere müze laboratuvarında konservatörler tarafından sağlamaştırma, eksiklerini tamamlama gibi geriye dönüştürülebilir uygulamalar gerçekleştiriliyor. Koleksiyona yeni gelen her eser tek tek ele alındığı gibi, önceden koleksiyona dâhil olmuş eserler de gözden geçiriliyor, düzenli olarak kontrolleri yapılıyor. Müzede düzenlenen süreli tematik sergilerde ilgili bölümün uzmanlarıyla çalışarak sergiye çıkarılacak eserin mevcut kondisyonunu tespit etmek ve sergiye hazırlanmasına yardımcı olmak da konservatörlerin görevleri arasındadır.

Sözleriniz aracılığıyla Mâzîden Âtiye Zarâfet sergisini gezecek olsak... Köşkte konumlandırılmasına göre bize sergiyi nasıl anlatırdınız?

Bilgi verme amacı taşıyan bir moda gösterisi gibi kurguladığımız sergide ilk kat geç Osmanlı dönemine, ikinci kat da Cumhuriyet’in ilk on yılının kıyâfetlerine ayrıldı. Bir perdeyi aralayıp giriş holüne adım attığınız anda birbirinden şık, seçkin Osmanlı hanımlarını saray ve köşklerdeki gibi arziendam ederken görüyorsunuz. Klasik Türk Müziği ilhamlı ritmik müzik ve 12 metre uzunluğundaki yansıtma yüzeyin ziyaretçiye dönem hissini yaşattığını, heyecan ve ilgiyi artırdığını düşünüyoruz.

Ziyaretçileri köşkün ev sahibesi, Abdülmecid Efendi’nin eşi Şehsuvar Hanım’ın gelinliği karşılıyor. Yine aynı katta ziyaretçilerimiz şair ve bestekâr Leyla Saz’ın padişahın ihsan ettiği nişanlarını takarken giydiği saray esvabını ve armonyumunu görüyor, güftesini yazıp bestelediği şarkılarını dinliyor. Diğer yanda ise feraceleriyle, çarşaflarıyla Göksu, Sâdâbâd gibi mesirelerde ya da Osman Hamdi Bey’in tablosundaki gibi Sultanahmet Meydanı’nda dolaşmaya çıkan İstanbullu hanımlarla karşılaşıyorlar. Yıllar içinde modadaki değişimi yansıtan bu örnekler kadınların toplumsal yaşamdaki yerlerinin de nasıl değiştiğinin ipuçlarını sunuyor.

Üst katı Cumhuriyet’in ilanından hemen sonraki yıllara ait kıyâfetlere ayırdık. Alt katta olduğu gibi mekânın kalbinden başlayan güzergâhta ziyaretçi sanki bir Cumhuriyet Balosu’nda, dönemin müziğiyle dans eden birbirinden şık kadınlarla karşılaşıyor. Bu bölümde Latife Hanım, Mevhibe İnönü ve Afet İnan’ın en zarif giysileri, çanta ve ayakkabıları da ziyaretçilerle buluşuyor. Tüm dünyaya Türk kadınının çağdaş yüzünü gösteren, yabancı devlet adamları onuruna düzenlenen davetlere katılabilen, kadınların seçme ve seçilme hakları konusunda konferans veren ya da özgürce atla dolaşan, spor yapan kadınların giysileri başkent Ankara’dan yayılan ışığın parıltıları gibidir. Mustafa Kemal’in manevi kızı Afet’in konferansta giyeceği kıyâfeti bizzat tasarlamış olması da kıyâfeti topluma bir mesaj verme aracı olarak gördüğünü düşündürür.

Tabii ki 100. yıl dönümünde Cumhuriyet’in mimarı Mustafa Kemal Atatürk için de sergi alanında özel bir salon ayırdık; bu bölümde Ömer M. Koç Koleksiyonu’ndan ithaflı fotoğraflar eşliğinde Atatürk’ün Sadberk Hanım Müzesi ve Rahmi Koç Müzesi’nden gelen kişisel eşyaları sergileniyor.

Son olarak sergi için hazırlanan katalog hakkında bilgi verebilir misiniz?

Cumhuriyet’in 100. yılına istinaden sergi kataloğunda 100 esere yer verdik: Sadberk Hanım Müzesi, Rahmi Koç Müzesi ve İnönü Vakfı koleksiyonlarından seçilerek bir araya getirilen sekiz gelinlik, 34 özel gün kıyâfeti, on sokak ve iki binici kıyâfeti ile çizmesi, 16 çift ayakkabı, 22 çanta, yedi şemsiye ve Yapı Kredi Bankası Koleksiyonu’ndan Osman Hamdi Bey’in *Gezintide Kadınlar* tablosu. Sergimize dahil etmekten ayrıca onur ve heyecan duyduğumuz Atatürk’e ait eserler ise bu sayının dışındadır.

Mevhibe İnönü'nün (1897–1992) elbisesi. İpekli kumaştan ve uzun püsküllerle Art Deco tarzda süslemeli. Ankara, 1929. İnönü Vakfı Koleksiyonu.

Mevhibe İnönü'nün (1897–1992) 30 Ekim 1930 tarihinde Yunanistan Başbakanı Eleftherios Venizelos onuruna Ankara Palas'ta verilen resepsiyonda giydiği tuvalet. İnönü Vakfı Koleksiyonu.

Afet İnan'ın (1908–1985) 30 Ekim 1930 tarihinde Yunanistan Başbakanı Eleftherios Venizelos onuruna Ankara Palas'ta verilen resepsiyonda giydiği elbise. İpekli kumaşa pesent tekniğinde işlemeli. Arı İnan ve Demir İnan tarafından hibe edilmiştir. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Afet İnan'ın (1908–1985) 3 Nisan 1930 günü Ankara Türk Ocağı'nda Türk kadınlarının seçim haklarına ilişkin verdiği konferans sırasında giydiği kıyâfet. Mustafa Kemal Atatürk'ün, elbisenin biçimini bizzat tarif ettiği ve terzi Güzide Hanım'ın diktığı bilinmektedir. Arı İnan ve Demir İnan tarafından hibe edilmiştir. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Mevhibe İnönü'nün (1897–1992) binici kıyâfeti. Yünlü kumaştan ceket ve pantolon. Stone & Blyth, Wien Badgastein. Deri çizmeler. Altun Çizme, Eminönü, İstanbul etiketli. 1930'lar. İnönü Vakfı Koleksiyonu.

